

19 ianuarie 2017

Dj-8 nr. 21

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(nr.438 din 23.11.2016)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative în conformitate cu art.54 din Regulamentul Parlamentului, și expune următoarele.

1. Proiectul de lege este înaintat cu titlul de inițiativă legislativă de către Guvern, fapt ce corespunde art.73 din Constituție și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Prezentul proiect are ca obiect de reglementare modificarea și completarea mai multor acte legislative (*Codului familiei al Republicii Moldova, Legii nr.100-XV din 26.04.2001 privind actele de stare civilă, Legii asistenței sociale nr.547-XV din 25.12.2003, Legii nr.436-XVI din 28.12.2006 privind administrația publică locală, Legea nr.140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți și Codului penal al Republicii Moldova*), în scopul:

- delimitării atribuțiilor între autoritățile tutelare locale și autoritățile tutelare teritoriale în domeniul apărării drepturilor copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți;

- dispunerii încasării *cheltuielilor pentru creșterea și educarea copilului în serviciul/serviciile sociale, de la momentul plasării până la reintegrarea în familie*, de la părintele/părinții culpabili de plasarea copilului din motive de violență, neglijare, exploatare, abandon sau eschivare a părinților în orice alt mod de la exercitarea obligațiilor părintești;

- reglementării dreptului copilului la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile/inacțiunile părinților, precum și prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de către o autoritate publică;

- excluderii prevederilor ce se referă la *casele de copii de tip familial* din Codul familiei;

- statuării în Codul penal a componentelor de infracțiune pentru exercitarea necorespunzătoare a obligațiilor părintești și pentru împiedicarea exercitării dreptului de a comunica cu copilul și de a-l educa.

3. Potrivit art.20 din Legea nr.780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, nota informativă la proiectul de lege trebuie să includă *condițiile care au impus elaborarea proiectului de lege și finalitatea urmărită prin implementarea noilor prevederi, precum și evaluarea efectului social, economic și de altă natură al realizării proiectului.*

Potrivit notei informative, proiectul de lege a fost elaborat pentru a asigura o implementare mai eficientă a prevederilor Legii nr.140/2013, totuși în nota informativă a proiectului de lege nu prezintă careva date referitoare la îndeplinirea atribuțiilor statuate în Legea nr.140/2013 pentru *primarii de sate (comune) și de orașe (autoritatea tutelară locală)*. De asemenea, menționăm că nu sunt prezentate informații referitoare la gradul de implementare a prevederilor Legii nr.140/2013 privind instituirea *funcției de specialist pentru protecția drepturilor copilului în cadrul primăriei*, în câte primării au fost angajați și activează *specialiști pentru protecția drepturilor copilului* și în câte primării atribuțiile statuate la art.6 din Legea nr.140/2013 sunt îndeplinite de primarii satelor (comunelor) și orașelor în calitate de autoritate tutelară locală. Respectiv, nu este clar în ce măsură autoritățile tutelare locale sunt capabile să exercite noile atribuții statuate la Art.I din proiectul de lege și în ce măsură a fost îmbunătățită situația copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Or, conform pct.19 din Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.434 din 10.06.2014 – *”în 75% din cazurile de violență sau neglijare au avut cunoștință profesorii, asistenții sociali, personalul medical, poliția și autoritățile publice locale, dar ele nu au fost înregistrate, deoarece nimeni nu le-a denunțat. Noțiunea acceptată de violență se amplasează în dimensiunea cazurilor de abuz fizic grav și exclude celelalte situații discutate. Instituțiile sociale și educaționale nu au proceduri de documentare și referire a cazurilor, lipsesc procedurile scrise de monitorizare, precum și mecanismele de control. Doar în cazul organelor de poliție există un grad mai mare de înregistrare a cazurilor. Studiile arată că doar 25% din cazurile cunoscute de instituțiile publice sînt oficial înregistrate. Serviciile sociale de consiliere, prevenire și reabilitare sînt subdezvoltate”*.

Totodată, potrivit datelor Biroului național de statistică¹, infracțiunile a căror victime sunt copii sunt în creștere (copii aflați în situație de *pericol iminent* — *circumstanțe care indică în mod cert asupra existenței elementelor constitutive ale unei infracțiuni contra vieții și/sau sănătății copilului și care au sau pot avea impact grav asupra integrității fizice și/sau psihice a acestuia și care necesită intervenția urgentă a autorității tutelare locale, conform art.3, art.6 alin.(1) lit.e) și art.9) din Legea nr.140/2013):*

Infracțiuni împotriva copiilor:

Anii	2013	2014	2015
Total infracțiuni	867	1 120	1 334

Astfel, în lipsa unor date concludente în nota informativă a proiectului, nu este clar în ce măsură situația a fost îmbunătățită și dacă autoritățile tutelare locale își exercită conștiincios atribuțiile statuate în Legea nr.140/2013, eventual cum sunt documentate, monitorizate și/sau sancționate cazurile de neîndeplinire a atribuțiilor de către autoritatea tutelară locală (primarii de sate (comune) și orașe care dețin funcții electivă). În aceste condiții, constatăm că nota informativă a proiectului de lege a fost întocmită cu încălcarea prevederilor art.20 din Legea nr.780/2001.

4. Proiectul de lege conține la Art.I pct.4 și la Art.III prevederi referitoare la aplicarea sancțiunilor cu caracter pecuniar pentru părintele/părinții culpabili de plasarea copilului din motive de violență, neglijare, exploatare, abandon sau eschivare a părinților în orice alt mod de la exercitarea obligațiilor părintești și pentru refuzul sau eschivarea cu rea-voință a părinților de la (re)integrarea copilului în familie.

Menționăm că, aceste prevederi pot genera riscuri de abuz repetat asupra copilului sau pot înrăutăți situația financiară a familiilor social vulnerabile, unde părinții nu au un venit permanent, ori sunt beneficiari ai ajutorului social în condițiile Legii nr.133-XVI din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social și nu au surse financiare disponibile pentru achitarea amenzilor/penalităților.

Respectiv, considerăm că pentru astfel de cazuri (mai ales pentru cazurile când părintele/părinții sunt sancționați pentru refuzul sau eschivarea cu rea-voință de la (re)integrarea copilului în familie), este necesar ca în Legea nr.140/2013 să

¹ <http://statbank.statistica.md/pxweb/sq/40446c63-c597-4c9b-94cf-6aa7daf3b59c>

fie instituite prevederi care să reglementeze procedurile de post-monitorizare a familiei și copilului după (re)integrarea copilului în familiei, cel puțin pentru prima perioadă după (re)integrare, astfel încât să poată fi evitate situațiile de victimizare repetată a copilului din cauza sancțiunilor pecuniare aplicate părintelui/părinților.

5. La Art.I pct.4 din proiectul de lege (completarea cu alin.(7) a art.53 din Codul familiei), se propune să fie instituită "obligația" persoanelor fizice care dețin informații despre cazuri suspecte de violență, neglijare sau exploatare a copiilor să comunice aceste informații "*autorității tutelare locale/teritoriale sau organelor de drept*".

Atenționăm că, norma propusă pentru art.53 alin.(7) din Codul familiei are un caracter declarativ și ambiguu care nu va stimula persoanele fizice să raporteze cazurile de abuz sau violență asupra copiilor. Or, existența unei obligații presupune faptul că neîndeplinirea acesteia este pasibilă de a fi sancționată. Totodată, în nota informativă nu este formulată o explicație, de ce a fost aleasă formula "*autorității tutelare locale/teritoriale sau organelor de drept*", care are un caracter prea general și de cele mai multe ori nu este clar pentru persoanele fizice unde se pot adresa când au un caz de abuz/neglijență de raportat, încălcându-se astfel prevederile art.20 din Legea nr.780/2001 și prevederile art.49 alin.(6) și (7) din Regulamentul Parlamentului (precizăm că, în nota informativă a proiectului de lege nu este specificat cum vor fi documentate cazurile raportate de populație, iar pentru implementarea normei propuse pentru art.53 alin.(7) din Codul familiei este necesar să fie reglementat mecanismul de implementare).

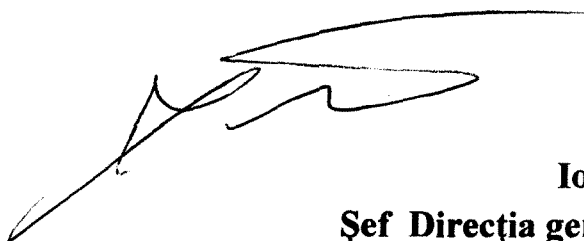
Totodată, pentru a încuraja persoanele fizice să raporteze cazurile de abuz/neglijență față de copil, ar trebui să fie puse la dispoziție populației date de contact accesibile (număr de telefon, adresă de email, persoana de contact, adresa instituției unde poate fi comunicat cazul). De asemenea, norma legală trebuie să prevadă modalitatea de înregistrare/monitorizare/soluționare a cazului raportat și unde se pot adresa persoanele fizice, dacă după raportarea cazului de abuz/neglijență instituțiile statului abilitate nu i-au măsurile necesare pentru remedierea situației.

În acest context, considerăm că autorii proiectului de lege ar trebui să i-a în considerație posibilitatea creării unei rețele de management integrat în domeniul cazurilor de abuz/neglijență asupra copiilor raportate de populație – care să presupună existența unui punct unic de raportare (telefon unic) accesibil pentru populație, datele acumulate să poată fi transmise autorităților tutelare locale/teritoriale în timp util, iar măsurile întreprinse de acestea să fie înregistrate/raportate pentru fiecare caz în parte; de asemenea, să poată fi monitorizat/verificat (în caz de necesitate) dacă autoritățile tutelare

locale/teritoriale au acționat legal și au întreprins toate măsurile pentru ca problema să fie soluționată rapid și în interesul copilului.

6. Potrivit art.18 alin.(3) din Legea nr.780/2001, *în cazul în care proiectul de act legislativ cuprinde prevederi din legislația în vigoare, de regulă se face trimitere la ele.* Astfel, întru respectarea normelor de tehnică legislativă și a prevederilor enunțate, recomandăm ca să fie examinată intenția autorilor la utilizarea sintagmei "*legislației privind protecția specială a copiilor separați de părinți*" la Art.I pct.8 și pct.12 (alineatele 4 și 5) din proiectul de lege și înlocuirea acesteia cu trimitere expresă la Legea nr.140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți. Or, la moment prevederile legale la care se face trimitere se conțin doar în Legea nr.140/2013.

De asemenea, ținând cont de faptul că autoritatea tutelară locală (primarii de sate (comune) și orașe care dețin o funcție electivă), de regulă, se schimbă o dată la 4 ani, considerăm că la Art.V pct.2 din proiectul de lege, sintagma "*în condițiile legislației*" necesită a fi înlocuită cu norme de trimitere exprese la Codul familiei și Legea nr.140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți. Astfel încât, să fie precizat expres care sunt normele legale și care sunt atribuțiile de autoritate tutelară locală pe care trebuie să le exercite primarul.

Ion CREANGĂ,
Șef Direcția generală juridică